

קוראים וחולמים

יאנוש קורצ'אק, התהילה, פרק שישי, עמ' 30-34
תרגום: אריה בוכנר

על יד הנדר, בפנית החצר על הגג הנמוך של מחסן הקנרת, למד ולדק תורה מפי אולק, במשך הרבה ערבים, ותמורת זאת קבל אולק ידיעות מפי ולדק על בית-הספר והלמודים בו. כל עוד קראו בסרוגין, הכל הלך למישרין. אבל באשר לקחו ספר למוד: דקדוק או ספר לחשבון – רק אז הברר ולדק מה מעטות ידיעותיו ועד כמה הן פגומות.

- שם עצם עונה לשאלה: מי? מה? אם הדבר חי – מי? ואם דומם – מה?

- ובכן גם נפולאון הוא שם עצם?

- מובן, כי אפשר לראותו.

- הלא אי אפשר לראותו, כי הוא מת.

- נו כן, בתמונה.

- אבל בתמונה, הוא אינו חי על כן עונה לשאלה: מה?

ולדק מניע את כתפיו.

- האם גם "תהלה" היא שם עצם?

- את התהלה אפשר, או אי אפשר לראות?

- ומדוע עונה המלה "תהלה" לשאלה: מה? – הלא התהלה חיה?!

- התהלה, לא רק שהיא חיה אלא שהיא נצחית.

אולק רוצה להיות מנהיג מפרסם נדאי גם יהיה. לאולק יש גם דרך, המובילה אותו אל התהלה: צריך להסתכל בשמים, באשר הם זרועים כוכבים, כי ביניהם יש כוכבים נופלים. צריך אז לכוון אל שעת נפילתו של כוכב ולהגיד מהר:

- אני רוצה להיות מפרסם.

וכך יהיה – הבקשה תתמלא.

אפשר לומר: אני רוצה להיות עשיר. אבל אולק אינו דואג לפסף.

- העשיר חי ומת – ונגמר. אך האיש המפרסם – זה משוהו שונה ואחר לגמרי.

ביום הראשון היו בספריה – חכו שעה שלמה עד שנקראו בשמותיהם; ולדק הבין אז, מה זה נקרא לערף ציד על ספרים.

בבית הספר, הרי פרט לתלמידים אחדים, הנערים אף פעם לא דברו על ספרים. ועל מה שכתוב בספרים, דברו רק אז, באשר המורה הזמין אל הלוח. וכאן משוהו אחר לגמרי.

- האם זה ספר יפה? מה קראת? מה מספר בספר? אני מכיר אותו, או לא? לא קראתיו עדין. אנדה, ספור, שירים, ביוגרפיה. ספר קל או קשה; בכך אחד או בשנים.

הנערים החליפו ולקחו ספרים לעצמם, לאחים, לאחיות ולהורים.

אולק הכיר כאן את כלם וכלם הכירו אותו. הוא נתן הוראות, יעץ לקחת, או לא לקחת איזה ספר.

- אתה חושב שהגברת (הספרנית) תתן לך שלושה ספרים? ומה ישאר לאחרים? את הספר הזה אל תתקח, כי הסוף קרוע. הספר הזה מצחיק מאוד.

- זה מסע דמיוני. ספר זה טוב בשביל אביך.

ישראל קורצאק קורצאק
 ישראל תפרא קורצאק

וְלִדְק בְּעֲצָמוֹ לֹא הָיָה מִתְמַצָּא כָּאֵן בְּכָלֵל.

אוֹלֵק הַגִּישׁ אֶת הַפֶּתֶק הַחֲתוּם עַל יְדֵי מְנַהֵל הַבַּיִת.

- בְּבִקְשָׁה, גְּבֻרַת, זֶהוּ מַעַר חֲדָשׁ.

וְלִדְק עֲשֵׂה תַנּוּעָה בְּלִתֵּי זְרִיזָה בְּרִגְלָיו - רָצָה לְקוֹד קִדָּה - וְנִדְחָף מִכָּל הַצְּדָדִים, כִּי צַר הָיָה
 הַמְּקוֹם.

הַגְּבֻרַת לְקַחָה אֶת הַפֶּתֶק וְרִשְׁמָה אֶת הַקּוֹרָא הַחֲדָשׁ.

- וְיֵשׁ לָךְ עֲשָׂרָה גְרוּשִׁים?

- אֵין לִי, גְּבֻרַתִּי.

- תְּבִיא בְּשָׂבִיעַ הַבָּא.

- טוֹב, גְּבֻרַתִּי.

וְלִדְק הַתְּעַצֵּב.

- וְמָה יְהִיָּה אִם אִמָּא לֹא תִרְצָה לְתַת עֲשָׂרָה גְרוּשִׁים? - שְׂאֵל בְּלִכְתָּם בְּדַרְךָ הַבַּיִתָּה.

- לֹא נוֹרָא. הַסְּפָרְנִית הַזֹּאת אֵינָה דוֹרְשֶׁת. לְשִׁנְיָה אֵל תִּגָּשׁ, כֹּל שׁוֹמֵר נִפְשׁוֹ יִרְחַק מִמֶּנָּה. אֲבָל זֶה רַק
 מְדַבֵּרֵת, אֲבָל הִיא טוֹבָה. וּמִלְבָּד זֹאת, אִם אַתָּה בַּחוּר הַגּוּן - אֵלְלוּהָ לָךְ.

לְאוֹלֵק מִשָּׂרָה בְּחֲנוּת לְמַכְשִׁירֵי כְּתִיבָה, וְהוּא מִשְׁתַּכַּר שֵׁשֶׁה רוֹבְלִים לְחֲדָשׁ.

- אֵל תִּפְחָד, גַּם בְּשִׁבְלֵךְ אִמָּצָא מְקוֹם עֲבוּדָה. כְּאֲשֶׁר אֲצְלִיחַ לְהַתְקַבֵּל לְחֲנוּת הַסְּפָרִים, אֲוַתֵּר עַל
 מְקוֹם עֲבוּדָתִי וְאַתָּה תִּכְנַס בְּמִקְוָמִי.

בְּאוֹתוֹ עָרַב הַכֹּל קָרָאוּ בְּבֵית: אָבָא, אִמָּא וְוִלְדֵק. וּמִנְיָה הִרְאָתָה לְנִיֶּצֶק וּלְפִחְלָקָה תְּמוֹנוֹת שְׂבִסְפָר
 וּלְהַסְבֵּרֵת כֹּל תְּמוֹנָה בְּדַתָּה אֵינָה סְפוּר.

- שְׁמֵרִי לֹא לְלַכְלֵךְ וְלֹא לְקָרַע - הִזְהִיר וְוִלְדֵק. וְהָעָרַב מֵהָר לְעֵבֵר, כְּאֲשֶׁר כֹּל הָעָרָבִים הַקּוֹדְמִים.

